

**Quæstionum Canonicarum, In Quinque Libros
Decretalium, Tomus ...**

In Lib. III. Decretalium. In quo agitur De Rebus, quae in iudicium devenire solent, cujusmodi sunt, de vita et moribus Clericorum, ...

Schlüter, Georg

Augustæ Vindelicorum, 1708

§. 2. De quarta decimationum, & Cathedratico, seu Synodatico.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-73045](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-73045)

cum egebit, ut facile contingit, tenendum cum sententia negante tunc debitum quartæ funeralis; cum enim hæc dispositio Testatoris (ut legatum impendatur pro fabrica Ecclesiæ indigentis) sit dispositio pia in favorem Ecclesiæ, & intelligi possit, de fabrica, vel *conservanda*, vel *reparanda* etiam, cum Ecclesiæ tali reparatione indigebit, & textus ab onere quartæ apertis verbis excipiant relicta pro fabrica Ecclesiæ indigentis (non enim faciet fabricam, quâ non indiget, aut indigebit) non debet restringi exceptio tam pia; sed potius ampliari pro omni usu contingentis indigentia, seu cum opus fuerit aliquid fabricare, consequenter in neutro casu locum dari quartæ non tantum Episcopali, sed etiam Parochiali; cum textus etiam de hoc procedat, ut observat etiam Barbosa *cit. an.*

§. 2.

De quarta decimationum, & Cathedralico, seu Synodatico.

3444 **A**D exactiones, quas Episcopi jure sibi competente, dispositione sacrorum Canonum facere possunt, pertinet etiam *quarta decimationum*. Pro explicatione hujus juris supp. 1. quod tempore primitivæ Ecclesiæ, cum Episcopi adhuc essent pauperes, nondum videlicet bonis temporalibus, ut modò, fundationibus piorum hominum in Ecclesias translatis; concessum fuisse sibi semere medietatem de oblationibus Matræ Ecclesiæ factis, ut dicitur c. *Antiquos*. 8. *caus.* 10. q. 1. ibi: *antiquos canones relegentes, priora statuta credimus renovanda, ut de his, quæ in altari; oblatione fidelium conferuntur, medietatem sibi Episcopus vindicet, & medietatem sibi dispensandam secundum gradus, Clerus accipiat, tam de propriis prædiis, quàm de omni commoditate in Episcoporum potestate durantibus.* Subinde autem, posteriori nimirum tempore, tantum ex Parochialibus Ecclesiis haberent tertiam partem oblationum, decimarum, tributorum, & frugum, ut habetur c. *De his*. 7. &c. *Decernimus*. 10. *ead. causa, & quest.* sed tunc habebant annexum onus fabricæ Ecclesiarum, ita, ut secus eam

Tom. III.

exigere non possent, ut aperte constat ex 10. q. 3. c. placuit. 1. & c. Vnio. 10.

Nunc autem, & tempore recentiori, 3445 constitutum est, ut quarta tantum, sed sine onere fabricæ, Episcopis pendatur ex omnibus decimis Ecclesiarum Parochialium sui Episcopatus: constat 1. ex c. *Conquerente*. 16. *de offic. Ordin.* ubi, cum Episcopus Assisimatim, ab Oeconomo Monasterii S. Benedicti, Honorio III. denunciatus, quod juribus Episcopalibus non contentus, quæ in Ecclesiis, seu Capellis ejusdem Monasterii debet habere, à quibusdam earum procuracionem exigit, quas ad dandam procuracionem, minime sufficere proponebat, & exinde Pontifex rogatus esset, ut specificaret, quæ Episcopo ratione juris Episcopalis competere in eisdem? Honorius respondit: *Nos decrevimus, ut in Ecclesiis, seu Capellis tuæ Diœcesis, ad monasterium ipsum spectantibus, habeas canonicam obedientiam, subjectionem, & reverentiam, institutionem, & destitutionem, correctionem, & reformationem, ac censuras Ecclesiasticas; jurisdictionem quoque causarum omnium ad forum Ecclesiasticum, de jure spectantium, pœnitentias, & sacramentorum omnium, quæ ab Episcopo sunt recipienda, collationem, Synodum, & Synodatici, seu Cathedralici nomine duos solidos; quartam decimationum, & mortuuariorum, visitationem quoque annuam; ita quod, cum ad eas visitandas accesseris, non amplius procuracionis nomine requiras ab eis, nisi quantum (pensatis facultatibus earundem) moderate poterunt exhibere; nec plus Cœteris Capellis ejusdem Diœcesis in procuracionibus onerentur; tu autem his juribus in præfatis Ecclesiis contentus existens, non amplius ab eis exigas præter moderatum auxilium, quod juxta formam Lateranensis Concilii (si manifesta, & rationabilis causa extiterit) cum charitate postulandum, sicut ab aliis Ecclesiis ejusdem Diœcesis pro necessitate temporis sustinemus.* Ubi not. ut rectè observat Rubrica hujus c. per hunc textum declarari, quæ sint jura Episcopalia, tam in agendo, quàm in recipiendo; & inter hæc postrema numerari *quartam decimationum*, cum satis notabili distinctione actuum, qui sunt juris agendorum, & juris recipiendorum,

Hhh hh 2

rum,

rum, quorum illud venit sub lege jurisdictionis; istud sub lege Diocesana.

3446 De eadem quarta decimarum sermo est in c. *Quarta*. 4. de *Præscript.* ibi: *de quarta decimæ, & oblationis defunctorum Clericus ab impetratione Episcopi quadragenali præscriptione temporis se posse tueri videtur;* & in c. *Cum olim*. 19. h. t. ibi: *Abbatem ipsum ad integram solutionem quartæ omnium decimarum, nullis factis deductionibus, & ad præstationem procuratorum, & aliorum Episcoporum iurium in prædictis Ecclesiis condemnamus.* Ex his igitur iuribus communiter deducunt Interpretes, quartam decimationum Episcopis deberi ex omnibus decimis Ecclesiarum Parochialium suorum Episcopatum sine ullo onere fabricæ; sic praxis *Episcop. p. 1. V. decimæ. §. 10.* Suarez de *Relig. tom. 1. lib. 1. de divino cultu c. 28. num. 9.* Nec obstat, quod plerique Canones 10. q. 1. & 10. q. 3. Videantur concedere Episcopis tertiam partem, si quidem procedunt attento iure antiquo, secundum quod tertia decimarum dabatur Episcopis cum onere fabricæ, & reparationis Ecclesiarum, quam, quia multi negligebant, quarta absque illo onere videtur instituta, quæ præscriptione, vel consuetudine immutari, minui, & augeri potest, secundum omnes, prout dicitur in cit. c. *cum olim*, & c. *Conquerente*.

3447 Per *Cathedraticum* autem intelligitur certa portio, quam Episcopus exigere potest à Presbyteris sibi subiectis, dispositione sacrorum Canonum ei danda in recognitionem subiectionis, & reverentiam Cathedralæ, hoc est dignitatis Episcopalis, & Ecclesiæ Cathedralis; & quoniam quandoque solvi consuevit in synodo, etiam *Synodaticum* vocari solet, c. *Cum olim*. 19. de *cenfibus*. De hoc agitur in c. *Conquerente*, de quo superius, & in c. *Pastoralis* 7. de donationibus, ubi, cum Episcopus Helienfis quærivisset ex Innocentio III. an, si Episcopus, consentiente Patrono viris Religiosis aliquam Ecclesiam concedendo, hac utatur simplicitate verborum (*concedimus vobis illam Ecclesiam*) utrum eo ipso videatur in eorum usum fuisse concessa, vel jus tantummodo Patronatus? Respondit Innocentius: quod si Episcopus Ecclesiam illis conferat de con-

sensu Patroni, profecto Patronus, quod suum est, conferre videtur, jus videlicet Patronatus, & Episcopus, quod temporaliter obtinet in eadem; ut, si fructuum Ecclesiæ ejusdem aliquam recipiat portionem, in eorum usus illa portio convertatur. Quod si ex ipsius proventibus nullam debeat portionem habere, omnes proventus (*præter cathedraticum*) in eorum usus creditum convertendos; sed ut Episcopi donatio sit legitima, consensus est sui Capituli requirendus.

Circa istam portionem cathedraticam dubitari potest 1. quæ sit ejus taxa, seu quantitas iuris dispositione? 2. an debita sit etiam ultra procuraciones? 3. an possit augeri? 4. an abrogari consuetudine? 5. an contra illam præscribi? 6. an ab Episcopo temitti? 7. an ad eam etiam teneantur Regulares? Ad 1. R. Constare ex cit. c. *Conquerente* (ut habetur in textu n. *seqq.*) esse duorum solidorum; sed solidorum valor non idem ubique, sed varius est juxta diversam Provinciarum taxationem; unde Pereyra in *Elucidario n. 816. Aureus, & solidus*, inquit, in iure idem sunt omnino, colligens id ex §. finali *Instit. de pœnis* temerè litigant. & libram auri confici 72. solidis; ex *L. Quoties. C. de suscept.* & arca; sed in his attendi debet consuetudo rationalis, & legitima quoad taxationem in qualibet Ecclesia Cathedrali, ut monet Zerola in *Praxi Episc. v. jus Cathedraticum. §. 5.*

Ad 2. R. quod sic; constat ex c. *Conquerente*, ubi referuntur tanquam debita distincta, & diverso titulo exigi solita; *cathedraticum* in recognitionem subiectionis; *procuraciones*, titulo annuæ visitationis; sic *Gloss. inc. 1. & c. Inter cætera*. 10. q. 3. Ad 3. R. posse, inducta consuetudine, tradi à Barbof. p. 3. de *potest. Episcopi al. leg.* 86. n. 43. sed hoc accipere non aliter, nisi legitime inducta, servatis nimirum iis, quæ necessaria sunt, ut consuetudo pro lege recipiatur, quod non contingit, si augmentis ejusmodi quandoque cogantur submittere colla sua Clerici, plus æ quò gravati, cujus clarum exemplum habetur in c. *Inter Cætera*. 10. q. 3. Ad 4. per consuetudinem posse videtur introduci, respondet Zerola cit. p. 1. V. *jus cathedraticum. §. 4.* non tamen penitus abrogari, vel præscribi, penitus tollendo, ex quo etiam constat ad 5. Cæterum cum hoc debitum sit iuris tan-

tum Ecclesiastici (etsi forte subiectio, quam superioribus, & Prælatibus Ecclesiasticis à subditis sic præscribi non possit, ut nulli omnino subsint, c. *Nulla ratione, dist. 93.*) videtur tamen posse respectu hujus determinati, & simpliciter quoad recognitionem per alicujus pensionis præstationem; ad 6. negativè responderet Abbas in c. *Venerabilis. 24. de Censibus n. 3.* at in hoc textu id non dicitur; sed solum, quòd Ecclesia etiam Civitatis teneatur procurare Episcopum visitantem; & quamvis in cit. c. *pastoralis* dicatur, esto per Episcopum aliqua Ecclesia pleno jure liberata daretur Regularibus, adhuc non censeri remissum cathedraticum, & hoc non venire in generali dispositione; non tamen dicitur Episcopum id non posse remittere, si exprimeret specificè illius remissionem; ad 7. R. quòd non, per c. *Inter cætera. 10. 3.* ubi postquam exactiones Episcoporum, quas à Parochialibus Presbyteris Gallia faciebant, reprobatae sunt, & statutum ne ultra duos solidos sibi exigant, subiungitur: *Monasteriorum tamen Basilicis ab hac solutionis pensione se junctis.*

§. 3.

De subsidio charitativo.

3450 **S**upponend. Episcopis concessam esse facultatem à subditis suis colligendi quandoque aliquod subsidium, seu auxilium pecuniarium, ex rationabili, & manifesta causa; constat 1. ex c. *Cum Apostolus. 6. de censibus §. prohibemus* ibi: Prohibemus etiam, ne subditos suos tallis, & exactionibus Episcopi gravare præsumant, *sustinemus autem pro multis necessitatibus, quæ aliquoties superveniunt* (ut si manifesta, & rationabilis causa extiterit) *cum charitate moderatum ab eis valeant auxilium postulare;* cum enim dicat Apostolus, *non debent filii thesaurizare parentibus, sed parentes filiis;* multum longe à paterna pietate videtur. si *Prepositi subditis suis graves existant, quos in cunctis necessitatibus, Pastoris debent more fovere;* *Archidiaconi vero, sive Decani, nullas exactiones, sive Tallias in Presbyteros, seu Clericos exercere præsumant;* ubi not. per tallias, vel tallas intelligi vectigal aliquod, vel similes pensiones, ut notat Pereyra in *Elucidar. n. 1273.* Hujus subsidii petendi facultas Epi-

scopis concessa reperitur in c. *Conquerente 16. de offic. ordin. relato supr. n. 3449.* item in Clement. 1. de excessibus Prælatorum. §. *in exigendo*, ibi: *in exigendo insuper ab ipsis* (nimirum Regularibus exemptis) *ipsorumque subditis, subsidia charitatis excedunt nimium contra eos, & insolitas, ac indebitas ipsis contra jura exactiones imponunt: novos census, & indebita onera Parochialibus imponunt Ecclesiis, in quibus exempti jus obtinent patronatus. &c.*

Not. autem hoc subsidium, secundum 3451 Hostiensem, & alios, in cit. c. *Conquerente* vocari *charitatis* auxilium, quia à principio ex charitate peti debebat, non per vim extorqueri, ut colligitur ex c. *Ex parte*, de censibus, & appellatur *subsidium*, quia sicut *subsidiaria actio* datur, quando deficit propria, & specialis actio, ut in *S. fin. Instit. ad L. Aquil. & in S. fin. ubi Gloss. Instit. de interdicit.* ita hoc subsidium petitur, quando reditus propriae Ecclesiae non sufficiunt pro oneribus incumbendis; non obstante autem, quòd hoc subsidium dicatur *charitatis*, consequenter non *justitia*, vel alterius obligationis; ubi tamen subsistit manifesta, & rationabilis causa illud exigendi, poterit Episcopus sibi subiectos, indebitè reluctantes, ad id præstandū, etiam per censuras compellere, ut tradunt Doctores communiter apud Barbi. *cit. n. 4.* ubi enim ejusmodi manifesta, & rationabilis causa urget, charitas obligat ad succurrendum, non minus, quam tempore necessitatis cum Eleemosynam indigentibus; his permisis:

Prima quæstio est, quibus concessum sit 3452 exigere subsidium charitativum? id concessum esse Episcopis, Archiepiscopis, Patriarchis, seu Primatibus, ex cit. c. *Conquerente*, & c. *Cum Apostolus, §. prohibemus*; quod verum est etiam de Episcopis *electis solum, & confirmatis*, esto nondum consecratis, cum hæc facultas non fundetur in potestate ordinis. 2. Capitulo sede vacante, per Glossam in c. *Cupientes, §. ad hæc, de Elect. in 6. v. aliunde*, 3. Cardinalibus in Ecclesiis suorum titularum, ubi Episcopalia jura obtinere. c. *Querelam, de Elect. 4.* Legatis Papæ, quibus commissum est officium plenæ legationis in sua Provincia; nam in hac possunt omnia, quæ illius Episcopi. 5. Prælatibus Episcopo inferioribus, jure

Hhh hh 3

com-